

Troels Bak Stensgaards prædiken 1. søndag efter trinitatis

Taler

Troels Bak Stensgaard
Sognepræst

Dato

22. juni 2025

Sted

Vestervang Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 16, vers 19-31

Salmer

Rind nu op i Jesu navn
Vor Gud er idel kærlighed
Kom, store Gud, o Helligånd
Guds kærlighed ej grænse ved
Dit minde skal, o Jesus, stå
Kærlighed er lysets kilde

1

Kære menighed!

5

I løbet af en januar måned i omkring år 390 efter Kristi fødsel, blev der holdt en række prædikener over lignelsen om Lazarus og den rige mand i Antiokia, som dengang var en Romerrigets største byer, og lå i det nuværende sydlige Tyrkiet.

Prædikanten var en af oldkirkens mest berømte kirkefædre, Johannes Chrysostomos, hvis navn betyder Johannes med den gyldne mund.

10

Johannes' smukke tilnavn skyldtes nok ikke alene, at han var en helt usædvanlig veltalende prædikant, men også at han var meget talende, for hans prædikener er typisk 6 gange så lange som en af mine, og han brugte 7 prædikener, før han havde talt sig mæt over evangeliet om Lazarus og den rige mand, hvilket fremover måske kan være trøsterigt for jer at tænke på, når I lytter til en af mine egne prædikener.

15

Den første prædiken blev formodentlig holdt den anden januar, for Johannes begynder med at beskrive nogle temmelig vilde festligheder i Antiokia dagen før, så det har nok været nytårsdag, hvor der har været gang i byens taverner og mange steder blevet drukket og danset igennem.

20

Men nogle har været i kirke og får her dagen derpå ros af deres præst. De har også danset, men åndeligt og disciplineret, siger Chrysostomos. De har delt et
25 drikkekar, som ikke var fyldt med ufortyndet vin, men med åndelig belæring; de har været Helligåndens lyre og fløjte og tilladt Helligånden og ikke Satan at spille på deres sjæle og ånde hans nåde i deres hjerter, og således har der gennem dem lydt en harmonisk melodi til menneskeheden, ja til himlens magter.

30 Man fornemmer nok af ordene, at nogle af de kristne vist har deltaget i festlighederne dagen før eller i hvert fald haft lyst til det, og at andre måske er blevet skoset af deres hedenske naboer for ikke at ville deltage i disse store fester, som var en vigtig del af det offentlige byliv dengang.

35 Måske det er derfor, at Chrysostomos nu vil tale til sin menighed om den fattige Lazarus og den rige mand, som hver dag levede i fest og pragt, men fik så barskt et endeligt.

Han viser først, at når den rige mand dagligt kunne overse Lazarus uden for
40 hans dør, så må han også i andre sammenhænge have været et selvoptaget og moralsk skidt menneske. Ellers giver den rige mands pine i dødsriget ikke mening, for Gud er retfærdig.

Omvendt viser det forhold, at Lazarus ikke klager over sin bitre skæbne og ender
45 i himlen, at Lazarus må have været et godt menneske, som satte sin lid til Gud.

Lazarus var ikke kun fattig og syg og afkræftet. Han led sjæleligt i den forstand, at han havde et dårligt ry, for de fleste tænker fejlagtigt, siger Chrysostomos, at hvis man er syg eller sultet eller på anden måde lider ondt, så må det være ens
50 egen skyld, og at hvis Gud elskede et menneske, så ville det ikke lide.

Lazarus led også sjæleligt, fordi han var omgivet af mennesker, som gik ind og ud ad den riges port, og måske deltog i hans fester, men ingen af dem rakte
55 hånden ud til den fattige mand, og ingen ensomhed føles så bitter, som hvis man bliver overset blandt mennesker.

Desuden er der en stor trøst i at lide sammen med andre lidende, påpeger Chrysostomos, men Lazarus havde ikke en anden Lazarus ved sin side og kunne heller ikke læse om sig selv i bibelen, sådan som vi selv kan, og i svære tider for os
60 selv så måske finde trøst i Lazarus' tålmodighed på jorden og himmelske

belønning.

65 Men Lazarus havde heller ikke som vi kristne håbet om det evige liv, hvor man kompenseres for ondt i dette liv. Han havde jo af gode grunde ikke hørt om Jesu opstandelse og levede under den gamle pagt.

Vi kan i grunden slet ikke forestille os nogen, som er værre stedt end Lazarus, siger Chrysostomos.

70

Men i overensstemmelse med det bedste i den gamle romerske og græske hedenske moralfilosofi, siger han så også, at det gode og vise menneske – som Lazarus er et billede på - kan hæve sig op over livets op- og nedture og trods sine fysiske eller sjælelige smerter hvile i sig selv, hvis det ellers har en god
75 samvittighed.

Den sande rige er nemlig ikke den, som har mange ejendele, men den, som har få behov og ikke misunder andre.

80 Rigdom er bare en maske, som vi bærer i livets teater, og som ikke siger noget om, hvem vi virkelig er.

Men ved tæppefald, tilføjer Chrysostomos, altså når døden kommer, så afsløres det, hvem vi er inden under alle vores masker, og her møder vi den store forskel
85 på den hedenske livsfilosofi, som ville lære det enkelte menneske at leve og dø godt, og så kristendommen med dens forkyndelse af det nye universelle fællesskab i Kristus og ethvert menneskelivs evige betydning.

Den rige mand forstod ikke, siger Chrysostomos, at tyveri ikke blot er at tage andres ejendom, for hvis man som den rige mand ikke deler sin rigdom med andre, så er det tyveri. For hvordan vores ejendele end er erhvervet, så tilhører de ikke os selv, men Gud, som lader sin sol stå op over både gode og onde og regnen falde over både retfærdige og uretfærdige. Derfor tilhører de riges rigdom også de fattige.

95

Johannes Chrysostomos' menighed i Antiokia gjorde hans i forvejen meget lange prædikener endnu længere på grund af deres klapsalver, hvad vi heldigvis ikke har tradition for her i Vestervang Kirke.

Men Johannes sagde til dem, at han blev mere glad, når de lyttede efter i stilhed, for han var ligeglad med berømmelse og jordisk ære.

105 Da Johannes Chrysostomos en ti år efter sine prædikener over Lazarus og den rige mand eller i år 398 blev udnævnt til det allerhøjeste kirkelige embede i Østen som ærkebiskop i Konstantinopel, det østlige Romerriges hovedstad og kejserens residensby, så havde myndighederne i Konstantinopel da også først måttet bortføre ham mod hans vilje, og endda i det skjulte, fordi befolkningen i Antiokia ikke frivilligt ville give slip på deres elskede præst.

110 I Konstantinopel kom Chrysostomos dog snart på kant med såvel den øvrige kirkelige ledelse som kejserhoffet, som følte sig truffet af hans krasse kritik af det luksuriøse liv i overklassen, og på grund af hans mange tiltag for at reformere kirken – som når han f.eks. solgte ud af kirkens rigdomme og for midlerne oprettede asyl for syge og fremmede i hovedstaden. Efter få år blev Johannes 115 Guldmund derfor afsat og døde i eksil i år 407 under miserable forhold.

Men vi har endnu hans gigantiske forfatterskab, og selv om meget af det måske kan virke fremmed på os, og måske ensidigt moraliserende, så har han som få af 120 de store i kirkens historie understreget den kristne utopi om et universelt og socialt forpligtende fællesskab i Kristus, og fremhævet, at vi skal elske ethvert medmenneske i handling og ikke bare med ord, og at det hænger med, at et menneske har en evig skæbne, som står og falder med vores liv her på jorden. For vi skal alle engang stedes for Guds domstol og dømmes efter vores handlinger 125 her på jorden.

Man kan selvfølgelig spørge sig selv, hvad der så bliver af Guds barmhjertighed og nåde i såvel lignelsen om Lazarus og den rige mand som i Chrysostomos' prædikener. Men måske ligger nåden gemt i lignelsens sidste ord, at den rige 130 mands brødre allerede har Moses og profeterne, og at hvis de ikke lytter til dem, så vil de ikke omvende sig, selv om en står op fra de døde.

Den rige mand i dødsriget synes at tænke, at hvis der kom et spøgelse fra de dodes rige og advarede hans brødre – ja, truede dem med helvedets bål og brand 135 - så ville de da omvende sig.

Men man kan aldrig trues eller skræmmes til at være et godt menneske, ligesom man heller ikke kan blive et godt menneske, fordi man lokkes med en stor

140 gevinst som f.eks. en billet til himlen.

Og hvis vi ikke lytter til Moses og profeterne og deres krav om næstekærlighed, som mødte os så stærkt og konkret i dagens første læsning fra profeten Esajas bog, så vil vi heller aldrig kunne tage imod evangeliets ord om Kristi død og opstandelse for vores synders skyld eller tro på den kærlighed, som er større end
145 vores egen kærlighed, og som overvinder alt, hvad der skiller os fra hinanden og Gud.

Johannes Chrysostomos synes at pege på noget tilsvarende, når han siger, at når vores samvittighed anklager os, skal vi ikke bekende vores synder, for dem
150 kender Gud i forvejen alt til, men bekende, at vi alle har brug for tilgivelse og for Guds nåde og hjælp.

For Jesus kræver af os, at vi skal elske Gud af hele vores hjerte og vort
155 medmenneske som os selv.

Men Jesus forkynder også, at vi får alt givet af Gud.

Hvad Gud kræver af os, giver han også, hvis vi ellers tør tage imod og tro det.
160

Derfor er det kristne bud om kærlighed ikke absurd eller naivt.

Jo mere vi kun ser på det onde eller måske helt lukker øjnene i, hvad enten vi i fjernsynet ser de mange krige og de derunder lidende mennesker i vores for tiden
165 så kaotiske verden, og senest på udviklingen i Iran, som i nat blev bombet af USA, hvilket måske kan udløse en ny storkrig; - eller vi måske omvendt lukker vores øjne for verdens store problemer, fordi vi ikke kan rumme det alt sammen, og måske også kigger væk fra den fattige Lazon på Stengade i Helsingør, fordi vi måske skammer os over vores egen afmagt eller rigdom og egoisme – jo mere
170 vi kun ser på det onde eller måske lukker øjne for det, desto mere bliver vi blinde for det gode og dets muligheder.

Og vi moderne danskere har ikke længere Moses og Profeterne på samme måde som den rige mands brødre i Jesu lignelse til at minde os om det rigtige.
175

Men ser vi bare på naturens rigdom en smuk sommerdag som i dag, så ved vi alligevel et eller andet sted indeni, at der er en ufattelig overflod i denne verden

180 at gøre godt med. En overflod der peger på det ultimative kristne udtryk for
tilgivelse og en ny begyndelse – en ny skabelse – på ham som kom fra de døde i
påske-morgen-røde.

185 Og tør vi først tage imod al det, som vi selv har fået skænket som en gave fra
Gud, så tør vi måske også – i hvert fald i nådefulde øjeblikke - give vor rigdom
videre for intet. Uden bagtanker. Uden frygt. Og uden at bekymre os om hvor
langt vores egen indsats og vores egne kræfter rækker. I tillid til at der altid er
mere hvor det kommer fra. Fordi det i sidste ende aldrig kommer fra os selv,
men fra Gud.

190 Gud der gav os livet og vil, at vi bruger det til at elske Gud og vort
medmenneske som os selv.

Amen.

195

Kilde

Manuskript taget fra www.vestervangkirke.dk og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype

Dokumentation på online medie

200

Tags

1. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/troels-bak-stensgaards-praediken-1-sondag-efter-trinitatis>

205

210

215